

Kivimiehen koulun vanhempainyhdistys ei kannata opetuksen järjestämistä yhdysluokissa

Aiemmin päätettäessä ensimmäisen vuosiluokan yleisopetuksen koulukohtaisista enimmäisoppilasmääristä on keskusteltu myös vaihtoehdosta, että Kivimiehen koulussa osa opetuksesta tapahtuisi yhdysluokissa.¹ Kivimiehen koulun vanhempainyhdistys ei kannata opetuksen järjestämistä yhdysluokissa.

Vanhempainyhdistys edellyttää edelleen, että Kivimiehen koulun resurssit on turvattu tavalla, jolla voidaan toteuttaa opetus on mahdollista järjestää myös luvun 2023-2024 omia opetusryhminään (ei yhdysluokkina) kaikilla luokka-asteilla. Koulun tulee voida tehdä ratkaisu opetuksen järjestämistavasta pedagogisin perustein. Käytännössä kyse on siitä, että kouluun palkatut kunkin vuosiluokan nykyiset opettajat voivat jatkossakin toimia opettajina vuosiluokittain.

Hyvän hallinnon periaatteet

Hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaan viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Niiden on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Tasapuolisuus, hyväksyttävä tarkoitus ja oikeutetut odotukset

Hallintolakiin sisältyy yleinen vaatimus hallinnossa asioivien tasapuolisesta kohtelusta. Mainittu vaatimus saa merkityssisältönsä perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuusperiaatteesta.² Tasapuolisen kohtelun merkitys korostuu silloin, kun viranomainen käyttää yksityisten oikeusasemaan tai toimintamahdollisuuksiin kohdistuvaa *harkintaa*. Kasvun ja oppimisen lautakunta päättää vuosittain koulukohtaiset enimmäisoppilasmäärät yleisopetuksessa.³ Lautakunta on tekemillään enimmäisoppilasmääräpäätöksillä osoittanut alueen kouluihin oppilaita perustein, jotka eivät ole kattavasti tiedossa. Oppilaita on osoitettu kouluihin tavalla, jolla on ollut välittömiä vaikutuksia koulujen resursseihin. Näistä päätöksistä ei voi seurata, että jossakin alueen koulussa opetusta annetaan yhdysluokassa, kun taas toisissa alueen kouluissa on useampi rinnakkaisluokka. Tapiolan alueen lasten oikeus tasapuoliseen kohteluun (oma luokka) on turvattu.

¹ Ks. esim. [Koulutulokkaat Tapiolan alueella 2022 \(oncloudos.com\)](https://oncloudos.com)

² HE 72/2002 vp s. 59.

³ Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta: pöytäkirja 11.11.2020 / § 207. PERUSOPETUKSEN OPPILAAKSIOTTOA KOSKEVAT LINJAUKSET ([Microsoft Word - LTK_28102020_LIITE_Perusopetuksen oppilaksiottoa koskevat linjaukset 1.1.2021_valmis \(oncloudos.com\)](https://oncloudos.com))

Espoossa kaupunginvaltuusto päättää kouluverkosta. Kivimiehen koulun toiminta alkoi 1.8.2019. Kivimiehen koulu toimii tiloissa, jotka on peruskorjattu peruskoulun käyttöön. Lukuvuonna 2022-2023 koulussa toimii yleisopetuksen 1-4 vuosiluokat. Espoon kaupunki on päättänyt, että koulun toiminta laajenee asteittain siten, että koulusta muodostuu vuosiluokkien 1-6 peruskoulu. Jos oppilasalueen palvelutarve myöhemmin edellyttää, koulua voidaan laajentaa tarvittaessa vuosiluokkien 1-9 yhtenäiseksi peruskouluksi. Koska tiedossa ei ole, että koulun olemassaoloon tai toimintaan olisi suunnitteilla olennaisia muutoksia, **lähtökohtana on pidettävä sitä, että koulussa annetaan opetusta normaalisti vuosiluokittain ja että sinne osoitetaan alueelta lapsia perusopetuksen oppilaaksiottoa koskevien linjausten mukaisesti.**

Kasvun ja oppimisen lautakunnan päätöksiin on vuosina 2019-2022 ennakoimattomalla tavalla osin esittelijän alkuperäisistä esityksistä poiketen osoitettu Kivimiehen kouluun oppilaaksiottoa koskevista linjauksista poikkeavia määriä oppilaita. Hallintolain mukaan ratkaisutoiminnan tulee olla johdonmukaista siten, että harkinnan kohteena olevia tosiseikkoja arvioidaan samankaltaisissa tapauksissa samoin perustein.⁴ Aiemmat päätökset eivät yllättävinä ja ennakoimattomina ole suojannet Kivimiehen koulun nykyisten eikä tulevien oppilaiden perheiden oikeutettuja odotuksia siitä, mikä merkitys, painoarvo ja koko sekä tosiasialliset toimintamahdollisuudet Kivimiehen koululla on yhtenä Tapiolan alueen kouluista nyt ja tulevaisuudessa.

Hallintolaissa säädetyn luottamuksen suojaamisen keskeisenä sisältönä on, että yksityisten tulee voida luottaa viranomaisten tekemien hallintopäätösten pysyvyyteen.⁵ Periaatteen soveltamisessa on kysymys siitä, millä edellytyksillä kuntalainen voi luottaa julkista valtaa käyttäen tehdyn päätöksen (perustaa Kivimiehen koulu ja aloittaa sen toiminta lukuvuonna 2019-2020) pysyvyyteen ja minkälainen turva tällä on viranomaisen toiminnan odottamattomia muutoksia vastaan.

Hyvän hallinnon periaatteiden ja siten hallintolain mukaisena ei voida pitää epävarmuutta siitä, voidaanko opetusta resurssisyistä toteuttaa Kivimiehen koulussa omissa vuosiluokissaan, kuten muissa Espoon kaupunkialueen kouluissa. On selvää, että kaupunkialueelle perustetun koulun nykyisten ja tulevien oppilaiden perheiden odotusta siitä, että opetus tapahtuu Kivimiehen koulussa vuosiluokittain, on pidettävä hallintolaissa tarkoitettulla tavalla oikeutettuna. Luottamuksensuojan periaate rajoittaa päätösten muuttamista yksityiselle haitalliseen suuntaan. Lautakunnan em. oppilasmääräpäätöksistä johtuen yhdenvertaisen palvelutason (oma opettaja kullakin luokka-asteella) turvaamisen kustannus saattaa siirtymävaiheen ajan poiketa muiden Tapiolan alueen koulujen kustannuksista. Koska kyse on kuitenkin lautakunnan tekemien oppilasmääräpäätösten seurannaisvaikutuksista, ei oppilaiden asettamista eriarvoiseen asemaan siten, että Kivimiehen koulussa opetus tapahtuisi muista alueen kouluista poiketen yhdysluokassa, voida pitää hyväksyttävänä.

YK:n lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus on Suomessa lakina voimassa (1129/1991). Kaikissa hallintoviranomaisten toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu (3 artikla). Perusopetusasetuksen (852/1998) 2 §:n mukaan **pääsääntö on, että opetusryhmät muodostetaan vuosiluokittain.** Jos Kivimiehen koulussa opetus järjestettäisiin resurssisyistä yhdysluokkana, päätöstä tehtäessä on **ensisijaisesti otettava huomioon Kivimiehen koulun oppilaiden etu.**

⁴ HE 72/2002 vp s. 59.

⁵ HE 72/2002 vp s. 60.

Yhdysluokka voidaan perustaa joko oppilasmäärän pienuuden vuoksi tai pedagogisista syistä. Monet yhdysluokat on suunniteltu vanhempien aloitteesta lakkautusuhan alla oleviin kyläkouluihin. Kivimiehen koulu sijaitsee Suomen toiseksi suurimman kaupungin kaupunkialueella. Jos opetus järjestetään yhdysluokissa, tulee opetuksen järjestäjän päättää ja kuvata opetussuunnitelmassa, miten yhdysluokkaopetus järjestetään ja mitkä ovat siinä noudatettavat keskeiset toimintatavat. Yhdysluokkien keskimääräinen koko on noin 10-15 oppilasta. Opetus- ja kulttuuriministeriön selvityksessä koulujen toimintaympäristöä kuvaavista indikaattoreista suositeltiin, että jos vuosiluokkien 1–2 opetusta annetaan yhdysluokkaopetuksena, ryhmän koko ei saisi ylittää 16 oppilasta. Luokilla 3-9 vastaava luku on 20 oppilasta. Selvityksessä esitetään myös, että opetusryhmän kokoa määriteltäessä jokainen ryhmässä oleva tehostettua tai erityistä tukea saava oppilas vähentäisi opetusryhmän enimmäiskokoa yhdellä oppilaalla.⁶

Kivimiehen koulun nykyisten 2 ja 3 tai 3 ja 4 -luokkien yhdistäminen yhdysluokaksi tarkoittaisi tätä suurempia opetusryhmiä. Tähän ryhmään voisi kuulua erityisen tuen tarpeessa olevia oppilaita. Luokkakokotutkimuksissa on korostettu, että isot ryhmät toimivat vain silloin, kun kyse on painotetusta opetuksesta (esim. musiikkiluokka)⁷. Eri-tyistä tukea tarvitsevat oppilaat taas hyötyvät pienestä luokasta. Luokkakoko on erityinen haaste kahta eri ikäryhmää oleville lapsille.

Yhdysluokkapäätöstä, jota ei tehdä pedagogisin tai tutun koulun toiminnan jatkamisen turvaamiseen liittyvin perustein, **ei voida lähtökohtaisesti pitää lapsen edun mukaisena**. Suositus tällaisen yhdysluokan enimmäiskoosta on huomattavasti pienempi kuin Kivimiehen koulun yhdistettävien luokkien yhteenlaskettu oppilasmäärä. Yhdysluokkaan johtavasta päätöksestä tulee kuulla Kivimiehen koulun henkilökuntaa sekä nykyisten sekä tulevien oppilaiden perheitä ennen päätöksen tekemistä. Vanhempainyhdistys seuraa aktiivisesti lautakunnan enimmäisoppilasmääriä koskevaa päätöksentekoa ja sen vaikutuksia Kivimiehen koulun toimintaedellytyksiin sekä ryhtyy tarvittaessa toimiin (oikaisuvaatimus), oppilaiden yhdenvertaisen kohtelun (oma opettaja kullakin luokka-asteella) turvaamiseksi.

Kivimiehen koulun vanhempainyhdistyksen puolesta,

Sanna Kurronen
Puheenjohtaja

Kirsi Ruuhonen
OTM

⁶ Ks. esim. Oppimistulosten arviointijärjestelmistä ja niiden kehittämishaasteista. Teoksessa A. Räsänen (toim.) Oppimisen arvioinnin kontekstit ja käytännöt. Raportit ja selvitykset 2013:3. Helsinki: Opetushallitus, 13–36.

⁷ Ks. esim. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/73769/Luokkakoko_Jyx.pdf.